

СВЯТО «УКРАЇНСЬКИЙ ВІНОЧОК — СИМВОЛ МОЛОДОСТІ ТА КОХАННЯ»

А. В. Калінченко, Бахмутська ЗОШ І–ІІІ ст., Артемівський р-н, Донецька обл.

Мета: розширювати знання учнів про українські символи, звичаї; розвивати мовлення; сприяти вихованню любові й бережливого ставлення до природи, формуванню життєвих компетентностей.

Обладнання: святково прибранна кімната; українські віночки; різнокольорові стрічки; квіти з паперу та тканини; музичний центр; диски із записом.

Хід заходу

Учитель. Український віночок зі стрічками завжди був яскравою прикметою дівочого національного вбрання. Він оспіваний у піснях, оповитий легендами і переказами, опоетизований майстрами пензля і слова. Вінок є одвічним символом молодості. Саме тому ми сьогодні говоритимемо про український віночок.

1-й учень

Подивись, весною все зацвіло.

Входить весна-красна у село,

Зеленіє вербонька у дворі,

В'є вінки найкращі дівчорі.

2-й учень

Я на луки піду по в'юнкій стежині,

Материнку знайду, медунички сині,

Забреду у траву — братки тут і м'ята,

Усіх квіток нарву, понесу до хати.

1-ша учениця

Сплітає весна нам вінки,

Дарує фіалочки сині.

Малий соловейко дзвінкий

Співає в саду на калині.

Пісня «Соловейко».

2-га учениця

Ой, дівчата, ходімте в садочок, там вже квіти розцвіли.

І ромашки, і волошки повні поли нарвемо,

На межі з квіток пахучих ми віночки сплетемо.

3-тя учениця

Сплетімо вінок український сьогодні
Із мальв, чорнобривців, калини,
З барвінку та жита, із м'яти, нагідок,
З жоржин, чебрецю, та вербини.

Хоровод квітів.

Учитель. Щоб більше дізнатися про український віночок, учні-енциклопедисти опрацювали чимало необхідної літератури і сьогодні продемонструють вам здобуті знання. Що таке віночок?

1-й учень-енциклопедист. Віночок — це квіти, листя, гілки, сплетені в коло, яким зазвичай прикрашають голову.

Учитель. Які бувають віночки?

2-й учень-енциклопедист. Віночки різняться. Є віночок лавровий — для переможців. Терновий віночок — символ страждання. А ще є віночок український, що символізує молодість і кохання.

Учитель. З чого дівчатка плели перші віночки?

3-й учень-енциклопедист. Перші віночки плели з польових квітів, кульбаби, ромашок, васильків, рути, м'яти та інших.

4-й учень-енциклопедист. На Полтавщині у віночок додавали пир'їнки з гуски, змочивши її у зеленому розчині.

4-та учениця. Мені бабуся розповідала, що дівочий віночок обов'язково мав бути з живих квітів. Він захищав дівчину від різних хвороб, недоброго духу.

Учитель. Скільки квітів у традиційному українському віночку?

5-й учень-енциклопедист. Дванадцять.

Учитель. Як вони називаються?

Діти тримають в руках штучні квіти і розповідають про них.

1-й учень-енциклопедист. Деревій — символ нескореності. Де б не росла ця рослина, вона скрізь цвіте.

1-ша учениця. Безсмертник тому так і називається, що дарує людям здоров'я, відвар його від багатьох хвороб допомагає.

2-й учень-енциклопедист. Цвіт вишні та яблуні — символ материнської любові.

Діти виконують пісню «Вишеньки-черешеньки».

3-й учень-енциклопедист. Калина — символ краси та вроди, тому нашу Україну порівнюють з калиною.

Діти виконують танок під пісню С. Ротару «Одна Калина».

Учитель. Діти, вважають, що Троянда, Мальва і Півонія були колись рідними сестрами, лікували від серцевих хвороб. Увірвався якимось до них лютий Вітер і каже: «Дайте мені силу,

я хочу воювати з Морозом». Дівчата відповіли, що вони допомагають добрим людям. Тоді вітер дмухнув на них і вони перетворилися на квіти, відтоді у віночку означають віру, надію, любов.

2-га учениця. Любисток і васильки були колись птахами, навчали людей любові та щирості. А потім вони проросли пахучими рослинами. Їх відваром добре мити волосся, і в дитячій купелі вони доречні, адже є символами відданості, самозреченості.

4-й учень-енциклопедист. Наймолодша у вінку — ромашка. Вона ніжна, додає здоров'я людям.

5-й учень-енциклопедист. Мак уплітали у віночок лише ті дівчата, у кого хтось загинув у боротьбі з ворогом. Мак — символ печалі й туги.

1-й учень-енциклопедист. Волошка — це квітка прозоріння. Кажуть, де волошка росте, там верба гине.

Учитель. Завжди дівчатка намагалися знайти якомога більше квітів і вплести їх у свій віночок. Дівчинку, у якої у віночку було 12 квітів, уважали щасливою. Хлопці завжди милувалися незвичайною красою дівчат та їх віночків.

Звучить пісня Наталі Май «Садочок».

Учитель. У народі вінок, квіти, стрічки є обов'язковими атрибутами народних обрядів, звичаїв, свят.

Про них складено чимало чарівних легенд, переказів. Сьогодні у нас на святі ваші батьки, дідусі, бабусі. Попросимо їх розповісти про свята, пов'язані з віночком.

Дідусь. Я розповім про свято Івана Купала. Це свято дуже давнє. Хочете послухати?

Учні. Хочемо! Хочемо!

Дідусь. Жили колись люди і велику біду терпіли од нечистої сили: то вона, клята, сонце заступить, то чуму напустить або товар геть чисто потравить. Довго терпіли. А тоді обрали з-між себе найхоробрішого, дали йому до рук меча. Пішов легінь шукати тую погань. Довго блукав лісами, болотами, але знайшов і поборов її. Сталося це вночі, а на ранок заграло сонечко. Ім'я тому чоловікові — Іван. Як повернувся він, то найперше омив своє тіло. А за ним і весь люд викупався. З того часу й називається цей день Івана Купала. І почали відзначати це свято біля річки, озера, на лузі. Збиралися хлопці та дівчата, співали, танцювали, плели вінки.

Вінок у купальську ніч мав чудодійну силу, адже символізував дівчині її долю. У кожної на віночку горіла свічка. Вони опускали вінки на воду. Коли віночок приставав до берега, то вважали, що дівчина незабаром вийде заміж. Якщо вінок приставав до протилежного берега, дівчині судилося вийти заміж у сусіднє село.

Ще казали, що хто підбере вінок, той і буде судженим дівчини.

Якщо вінок потоне — це віщувало горе, передчасну смерть.

Бабуся. Я хочу розповісти про чудову квітку, що розцвітає в Купальську ніч лише на мить — папороть. Хто побачить цей цвіт — той буде щасливим. А хто його здобуде — матиме скарби, статки і здоров'я.

1-ша учениця. Як цвіте та квітка?

Бабуся. Цвіте вона тільки в ніч на Івана Купала. Між листками, схожими на крила орла, підноситься пуп'янок. Він рухається, підстрибує. Опівночі з'являється вогненна квітка, що освітлює все навкруги.

2-га учениця. Можна дістати оту квітку?

Бабуся. Можна, та ніхто не добув досі. Сторожа над нею вельми грізна. Щойно настане північ, коло папороті таке зчиняється! Вітри буйні віють, грім гримить, дерево на дерево падає, гора на гору вернеться, летять огненні змії. Нечиста сила нікому не дозволяє вкрасти квітку. Необхідно бути дуже сміливим, щоб добути цвіт. А якщо хто зірвав ту дивну квітку, потрібно покласти її на долоні й не оглядаючись бігти додому.

3-тя учениця. В Україні є папороть?

2-й учень-енциклопедист. В Україні папороть поширена на всій території. Ростає в лісах. Наукова назва — «орляк звичайний». По всьому світу живуть родичі папороті. У тропіках — високі-превисокі, що сягають до 20 метрів заввишки, а є папороть, що стелиться мохом.

➤ **Конкурс «Хто швидше дістанеться квітки папороті»**

У конкурсі беруть участь дві команди по 5 учнів. Необхідно за допомогою листя папороті, виготовленого з паперу, дістатися столу, що стоїть на відстані 3 метрів від команди, і повернутися назад. Останній гравець забирає квітку папороті, що лежить на столі, і повертається до команди. Перемагає та команда, яка зробила це найшвидше.

Учитель. Я знаю, що без барвінка віночок не обходиться, особливо весільний. Цілий рік барвінок зеленіє, його відваром вилікують простуду. Це — символ життя. Він оберігає людину від нечистої сили. Тому його раніше вивішували над дверима.

4-та учениця. Дівчата, а я знаю легенду про барвінок!

Учень. Розкажи! Розкажи!

4-та учениця. Ну, слухайте! Одного разу дівчата пускали на річці вінки. Наймолодша дівчина Лада заблукала у лісі. Вплела вона квітку до вінка, і він засвітився блакитним світлом, з'явилися п'ятипелюсткові квітки. Чоловічий голос сказав:

— Лада, п'ять пелюсток — це п'ять засад життя (краса, ніжність, незабутність, злагода, вірність).

Будь щаслива!

Повернулась Лада, а за нею стоїть красний легінь і говорить:

— Не прийме річка твого вінка, бо ти запізнилася. Подаруй його краще мені.

Вона подарувала йому вінок і прожила з судженим довге й щасливе життя.

Молодь відтоді плете віночки з барвінку, щоб не зникло кохання.

Учитель. Віночки прикрашали стрічками. Їх теж потрібно в'язати дбайливо і в певному порядку. Послухайте, як.

Учні тримають у руках стрічки і розповідають про них.

3-й учень-енциклопедист. Першою у віночок в'яжуть коричневу стрічку — символ землі-годувальниці.

4-й учень-енциклопедист. Пообіч од неї — жовті стрічки — символ сонця.

5-й учень-енциклопедист. За ними — світло-зелені — символ молодості

1-й учень-енциклопедист. Блакитні — символ неба.

2-й учень-енциклопедист. Сині — символ води, здоров'я.

3-й учень-енциклопедист. Фіолетова — мудрість.

4-й учень-енциклопедист. Рожева — символ достатку.

5-й учень-енциклопедист. Білу стрічку в'язали тоді, коли кінці були вишиті золотом чи сріблом. Ліворуч вишивали сонце, а праворуч — місяць.

1-й учень-енциклопедист. Дівчата, які влітали мак, пов'язували ще й червону стрічку — символ печалі. Стрічка мала бути трохи довшою від коси, щоб приховати її.

2-й учень-енциклопедист. Якщо дівчина росла сиротою, то в косу влітала голубі стрічки. Таку дівчину перехожі обдаровували подарунками, а дівчина дарувала їм стрічки з віночка.

Учитель. З якого віку дівчатка починали носити віночки?

5-та учениця. Дівчатка починали носити віночка з трьох років. Їх плела мама, намочувала у росах, купала у росах сім днів, а тоді клала до скрині. Квіти лікували дитину: чорнобривці допомагали позбутися головного болю, незабудки сприяли ясності зору, ромашка заспокоювала серце.

Учитель. Чимало казок складено про квіти. Перегляньте інсценізацію казки-загадки і наприкінці дайте відповідь на поставлене запитання.

ІНСЦЕНІЗАЦІЯ КАЗКИ

Автор. Яюсь чаклунка обернула трьох жінок на польові квітки. Одній із них було дозволено вночі ходити додому, бо в неї була мала дитина. Одного разу перед світом жінка й говорить своїй матері, яка саме колихала її дитину...

Жінка. Мамо, мамо, мені вже потрібно повертатися до своїх товаришок, щоб квіткою пишатися в полі. То коли ви незабаром прийдіть до нас, упізнайте мене й зрвіть, тож я тоді назавжди зостануся з вами.

Автор. Усе так і здійснилося.

Пішла донька в поле, а мати — за нею! Жінка обернулася квіткою, яких було там дуже багато. Вони всі стояли, покриті краплинками роси. Але мати відразу знайшла свою доньку.
— Як мати впізнала свою доньку, якщо всі три квітки були однаковими?

Орієнтовні відповіді:

— На тій квітці не було роси через те, що донька була вночі вдома і не стояла квіткою, коли падає роса.

— Матері підказало серце.

— Допомогли метелик, бджола.

Учитель. Сьогодні ми багато говорили про український віночок. Чимало нового дізналися про звичаї, традиції нашого народу. Слід подякувати за проведену роботу учням-енциклопедистам, батькам. А зараз перевіримо, як ви засвоїли інформацію з цього питання. На столах лежить все необхідне для того, щоб сплести віночок. До кожного столика запрошую учнів разом із батьками. Хто краще і швидше сплете віночок?

Підбиття підсумків конкурсу на кращій вінок.

Учитель. А зараз ми запрошуємо всіх на святкове квіткове весілля!

Грає музика. Вбігає дівчинка у зеленому вбранні, танцює.

Входить хлопчик-Барвінок.

Барвінок

Не було б таких новинок,
Та хрещатенький Барвінок
Усіх здивував.

Фіалочка

Він Фіалочку блакитну,
Наче панночку тендітну,
На себе узяв.

Барвінок і Фіалочка беруться за руки, кружляють у швидкому танку.

До них по черзі приєднуються інші дівчатка-«квіти».

Травинка

Кругом сватки і сусідки,
І троянди, і нагідки,
І між ними — Мак.

Мак

А я — Мак, Мак, красен Мак,
Я на все мастак.

Діти грають у «Струмочок».

Травинка

Наче справжньої музики
Грають Півні та Індики,
Деренчить Гусак.
Утворюють півколо. Вибігає Будяк, танцює.

Травинка

Посередині в таночку,
У зеленому віночку
Танцює Будяк.
Отак, квіти, так!
Танцювала Риба з Раком,
А Морквиця — з Пастернаком,
Та не краще нас!
Ну же, швидко, швидко, квіти,
Всіх дітей повеселити — один тому час!

Будяк

Ой, козаче молоденький,
Наш Барвінку зелененький,
Потіш Будяка!
І у парі з молодого між своєю презвою
Утніть тропака!
Барвінок і Фіалочка танцюють гопак.

Будяк

Нехай гляне Редька в дірку,
Переверне долю гірку догори хвостом.
І музиченьку почує,
Потанцює, пожартує
З товстим Будяком.
З'являється Редька і продовжує танцювати з Будяком гопак.

Фіалочка

Тільки й щастя, тільки й жити,
Поки буде сонце гріти, —
Пов'янем колись!

Барвінок

Як там буде — знає доля,

А ще поки наша воля,—

Гуляй, не журись!

Будяк. Отак, квіти, так!

Учитель

Ось так і ми будем грати,

Танцювати і співати,

Будем звичаї вивчати,

І вінки собі сплітати,

Разом. Бо нашому роду нема переводу!

Звучить пісня Наталі Май «На нашій Україні».



**УКРАЇНСЬКИЙ
ВІНОЧОК –
СИМВОЛ
МОЛОДОСТІ
ТА КОХАННЯ**

Вінок – це квіти, листя, гілки, сплетені в коло, яким зазвичай прикрашають голову.



Є вінок **лавровий** – для переможців.



Терновий вінок – символ страждання.



А ще є **віночок український**, що
символізує молодість і кохання.



Перші віночки плели з польових квітів,
кульбаби, ромашок, васильків,
рути, м'яти та інших.



Деревій – символ нескореності. Де б
не росла ця рослина, вона скрізь цвіте.



Безсмертник тому так і називається,
що дарує людям здоров'я, відвар його
від багатьох хвороб допомагає.



Цвіт вишні та яблуні –
СИМВОЛ МАТЕРИНСЬКОЇ ЛЮБОВІ.



Калина – символ краси та вроди, тому нашу Україну порівнюють з калиною.



Наймолодша у вінку – **ромашка**.
Вона ніжна, додає здоров'я людям.



Мак уплітали у віночок лише ті дівчата, у кого хтось загинув у боротьбі з ворогом. **Мак** – символ печалі й туги.



Волошка – це квітка прозріння. Кажуть,
де волошка росте, там верба гине.

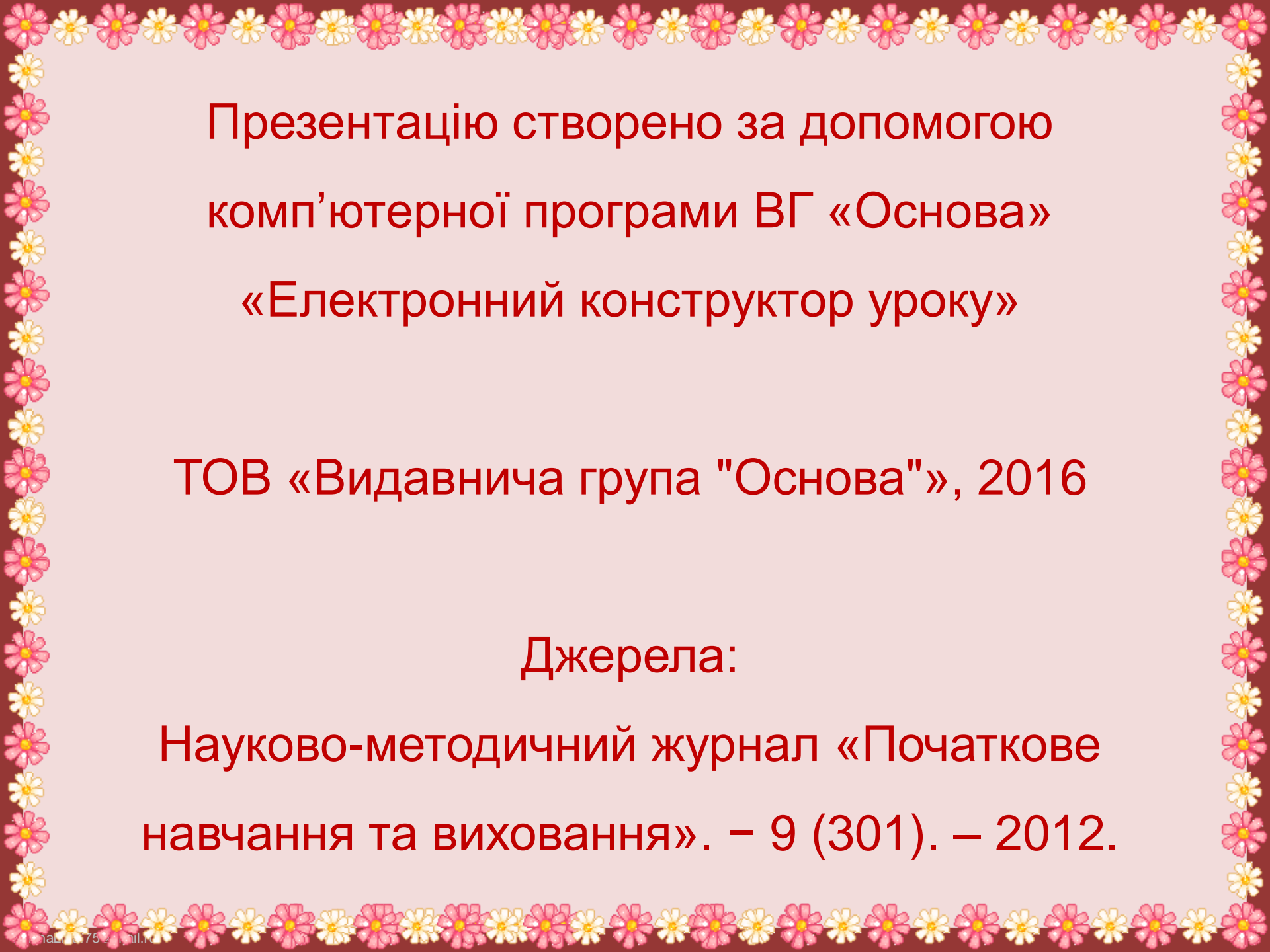




Дівчинку, у якої
у віночку було
12 квітів, уважали
щасливою.

Дівчатка починали носити
віночка з трьох років.





Презентацію створено за допомогою
комп'ютерної програми ВГ «Основа»
«Електронний конструктор уроку»

ТОВ «Видавнича група "Основа"», 2016

Джерела:

Науково-методичний журнал «Початкове
навчання та виховання». – 9 (301). – 2012.